

Checklist vroegsignalen herkennen.

Algemeen: Het liefst voorkom je hardnekkige problemen met lezen en spelen. Maar hoe herken je de risico's bij jonge kinderen?

Vooraf vinden we het belangrijk om te benadrukken dat dyslexie pas vastgesteld kan worden als het leesonderwijs goed op gang is gekomen, meestal aan het einde van groep 4. In eerdere groepen is er dus nog geen sprake van dyslexie of lees- en spellingsproblemen. Het heeft geen zin om in deze groepen al met dat label te werken. Wel kun je in de groepen 1-3 risico-signalen herkennen en aan de hand van deze signalen er voor zorgen dat de kinderen alternatieven krijgen aangeboden om zich vertrouwd te gaan voelen bij de geschreven taal.

In groep 1 – 3 is het belangrijk rekening te houden met de grote variatie die er kan zitten in het verloop van de ontwikkeling van het jonge kind. De interpretatie van mogelijke risico-signalen moet dan ook altijd in samenhang worden gedaan met de totale ontwikkeling van het kind.

Het heeft geen zin om aan iets te gaan trekken dat er nog niet is. Het heeft wel zin om kinderen opstapjes aan te bieden die aansluiten bij waar ze zijn en ze helpen om een volgende stap te gaan maken.

In 'Spelen met letters en woorden' beschrijven we 5 categorieën van risico-signalen:

- Fonologische ontwikkeling
- Ruimtelijke oriëntatie
- Woordvindingsproblemen
- Automatiseringsproblemen
- Erfelijkheid

Deze zijn gebaseerd op wat wij in de praktijk zien en wat we tegen komen in de literatuur over preventie lees- en spellingproblemen.

1. De fonologische ontwikkeling

Sommige kinderen hebben moeite om aan te sluiten bij het klankgerichte aanbod. Klank is te vluchtig voor ze, ze krijgen er letterlijk geen grip op.

Dit kun je herkennen aan:

- Het niet horen van kleine klankverschillen tussen woorden.
- Moeite hebben met rijmen.
- Moeite met voeren van gesprekjes.

- Niet of onvoldoende woorden en zinnen kunnen nazeggen.
- De gesproken taal niet of onvoldoende begrijpen.
- Moeite hebben met het onthouden van versjes

2. Ruimtelijke oriëntatie

De geschreven taal vraagt dat het kind zich kan positioneren ten opzichte van iets anders. Bij een mok maakt het immers niet uit of je het oor links of rechts ziet, het blijft een mok. Bij een letter maakt het wel uit of je van links naar rechts eerst een stokje ziet en dan een bolletje (b) of eerst het bolletje en dan het stokje (d).

Risico- indicatoren zie je wanneer kinderen problemen hebben met:

- Oriëntatie op links, rechts, voor, achter, onder, boven.
- Motorische onhandigheid.
- Richten van de aandacht, in het hier en nu zijn.

3. Woordvindingsproblemen

Benoemsnelheid zoals we deze kennen van de kleurentest (benoemen) bij kleuters is een van de meest betrouwbare voorspeller van het ontstaan van latere lees en spellingsproblemen. Daarnaast kun je bij deze kinderen vaak ook het volgende gedrag herkennen.

- Beschrijven van woorden, in plaats van het woord direct te benoemen.
- Verwijzen naar iets met “dingen”.
- Vervormen van woorden.
- Problemen met woordvinding.

4. Automatiseringsproblemen

De automatiseringsproblematiek zien we als een belangrijke voorspeller van lees en spellingsproblemen. Je kunt dit al vroeg herkennen bij kinderen die moeite hebben en blijven houden met:

- Namen van klasgenootjes.
- Namen van kleuren.
- Begrippen van “rechts” en “links”
- Dagen van de week
- begrippen als “morgen”, “vandaag” en “gisteren”.

5. Erfelijkheid.

Het voorkomen van dyslexie in het gezin, in combinatie met één of meerdere van de andere aspecten, is een belangrijke voorspeller voor het risico op het ontstaan van lees en spellingsproblemen in de hogere groepen.

Aan de slag met vroegsignalen

Omdat de ontwikkeling van jonge kinderen grillig verloopt met een grote variatie kun je de vroegsignalen alleen interpreteren in het licht van de integrale (volledige) ontwikkeling van het kind.

Herken je meerdere vroegsignalen bij kinderen in je groep? Voor deze kinderen is het erg ondersteunend om in te zetten op de visuele kant van de geschreven taal en het herkennen van letters en patronen die betekenis hebben. De visuele kant van de geschreven taal kun je extra houvast geven door te werken met 3D letters, zodat de geschreven taal letterlijk pakbaar wordt.

Alfa-bedding geeft de aanpak om voor kinderen met vroegsignalen van risico op lees- en spellingsproblemen de fundering te leggen voor vlot lezen en spellen door de aandacht eerst te richten op datgene wat voor het gehele verdere proces van belangrijk is:

Een woordbeeld herkennen en identificeren met de betekenis.

Raadpleeg voor vervolg stappen het boek 'Spelen met letters en woorden' van Hildegonde Mostert.

Ook kun je jouw vraag stellen aan een van de experts die met Alfa-bedding werken, die je kunt vinden op www.alfa-bedding.nl.